

Kronika

Nie żyje Emilian Kamiński

26 grudnia 2022 roku zmarł **Emilian Kazimierz Kamiński** – polski aktor i reżyser teatralny, filmowy, musicalowy i dubbingowy i wokalista. Założyciel Fundacji Atut i Teatru Kamienica.

Po ukończeniu Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Warszawie w 1975 roku zadebiutował w pierwszym spektaklu Teatru na Woli *Pierwszy dzień wolności* Kruczkowskiego w reż. Tadeusza Łomnickiego. Jednym z jego największych osiągnięć była rola w spektaklu prozy Edwarda Stachury *Się w malej salce* Teatru Na Rozdrożu w Warszawie.

Na dużym ekranie zadebiutował w filmie Jana Łomnickiego *Akcja pod Arsenalem* (1977) jako jeden z młodych żołnierzy Szarych Szeregów. Inną kreację – niestałego w uczuciach Roberta – zagrał w obrazie *Tango ptaka* (1980).

W stanie wojennym Kamiński był jednym ze współtwórców oraz wykonawców Teatru Domowego, który był formą sprzeciwu środowiska aktorskiego wobec komunistycznego reżimu. Teatr zagrał swój spektakl po raz pierwszy 1 listopada 1982 roku w mieszkaniu Ewy Dańkowskiej. Wystawiono sztukę pt. „Przywracanie porządku”, która opowiadała o więźniach stanu wojennego.

W latach 1977-1983 związany był z Teatrem Narodowym, gdzie grał w sztukach reżyserowanych przez Adama Hanuszkiewicza: *Mąż i żona* (1977) Aleksandra Fredry, *Sen srebrny Salomei* (1977-1978) Juliusza Słowackiego, *Dziady* (1978-1979) Adama Mickiewicza, *Treny* (1979) Jana Kochanowskiego, *Bracia Karamazow* (1979-1980) Fiodora Dostojewskiego, *...i Dekameron* (1980) Giovanniego Boccaccio, *Samuel Zborowski* (1981) Juliusza Słowackiego, *Śpiewnik domowy* (1982-1983) Stanisława Moniuszki i *Komedia pasterska* (1982-1983) Jana Andrzeja Morsztyna.

Sympatię widzów przyniosła mu rola Jerzego, pełnego fantazji malarza w kinowej i telewizyjnej ekranizacji powieści Kornela Makuszyńskiego *Szaleństwo panny Ewy* (1985).

W latach 1983-2000 związał się z Teatrem Ateneum, gdzie zadebiutował jako reżyser przedstawieniem o szaleństwie dyskotekowej muzyki *Słodkie Miasto* (1983), był współtwórcą wraz z Wojciechem Młynarskim spektaklu *Brel* (1985). Widzowie teatralni oglądali go m.in. w głośnych inscenizacjach Adama Hanuszkiewicza: *Cyd* (1985) Morsztyna i Pierre'a Corneille, *Maria i Woyzeck* (1985-86) według Georga Büchnera.

Występował także w teatrach warszawskich: *Komedia* (1989, 2002), *Rozmaitości* (1990), *Powszechnym im. Zygmunta Hübnera*, gdzie odniósł sukces jako Janosik-Swój w przedstawieniu Ernesta Brylla *Na szkle malowane* (1993) w reżyserii Krystyny Jandy oraz zagrał w swojej autorskiej sztuce *Romans* (1996) w reżyserii Roberta Glińskiego, *Muzycznym „Roma”* (1999), *Studio Buffo* jako pan Capuleti w musicalu Janusza Józefowicza *Romeo i Julia* (2004) oraz *Rampa* na Targówku (2006).

W 1997 powrócił na stałe do Teatru Narodowego.

W 1993 roku na XXVII Festiwalu Teatrów Jednego Aktora w Toruniu odebrał nagrodę jury oraz nagrodę publiczności za monodram *Kontrabasista* według Patricka Süskinda. W 2002 roku na II Krajowym Festiwalu Teatru PR i TV „Dwa Teatry” w Sopocie zdobył wyróżnienie dla autorskiego słuchowiska *Romans*, a w 2004 roku na XLIII Rzeszowskich Spotkaniach Teatralnych otrzymał II miejsce w plebiscycie publiczności na najlepszą rolę męską *Spotkań* – za rolę Kempa w przedstawieniu *Czuwanie* Morrisa Panychy.

27 kwietnia 2009 roku uruchomił prywatną scenę Teatr Kamienica. W 2000 roku rozpoczął poszukiwania odpowiedniego miejsca. Brał czynny udział w pracach budowlanych. 27 marca 2009 roku podczas Międzynarodowego Dnia Teatru oraz w setną rocznicę wybudowania kamienicy odbyło się uroczyste otwarcie Teatru Kamienica. W 2002 roku założył Fundację Wspierania Twórczych Inicjatyw Teatralnych „Atut”, która działa przy Teatrze Kamienica. Za swoją działalność otrzymał odznaczenia: Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (2023, pośmiertnie), Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (2014), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (2007), Krzyż Wolności i Solidarności (2019), Złoty Krzyż Zasługi (2005), Złoty Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2022), Srebrny Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2007), Medal Stulecia Odzyskanej Niepodległości (2019), Medal Świętego Brata Alberta (2012).

Fot. w tekście: Wikipedia

Zmarł Bogusław Litwiniec

25 grudnia 2022 roku w wieku 91 lat zmarł **Bogusław Litwiniec**, działacz kulturalny, polityk, senator, założyciel, reżyser i dyrektor Teatru Kalambur we Wrocławiu.

Poznałem tego niezwykłego człowieka w 2014 roku podczas jednej z edycji Międzynarodowego Festiwalu Poezji – Poeci bez granic w Polanicy Zdroju. Andrzej Bartyński ówczesny prezes ZLP we Wrocławiu i organizator tego festiwalu powiedział przed festiwalem do mnie, że „będzie z kim pogadać o sztuce, bo przyjedzie Litwiniec”. I tak też się stało...

To był człowiek o niezwykłych horyzontach intelektualnych, otwarty i ciągle pełen pomysłów, chociaż – jak mi mówił – nie może już pewnych rzeczy realizować. Szczególnie utknęło mi w pamięci to jego skupienie na rozmówcy, pełne powagi i akceptacji. Słuchał uważnie i zadawał mnóstwo pytań, jakby chciał jak najwięcej pochłonąć. *Im więcej słuchasz, tym więcej wiesz* – dodawał. Zazdrościłem mu wiedzy, uniwersalności poglądów, a jednocześnie cierpliwości w słuchaniu. Wielokrotnie powtarzał mi: *chcesz się czegoś dowiedzieć, daj się rozmówcy wygadać – nie przerywaj mu...* Mądre to słowa, bo dzisiaj często stosują tę metodę – naprawdę jest skuteczna... Ożywienie w jego oczach dało się

zauważać, kiedy pytałem go o jego „dziecko” – Kalambura... Dziwił się, że tyle wiem o tym Teatrze, o spektaklach i co najciekawsze – że znam dobrze Waldka Krygiera. Pamiętam, jak wykrzyknął wtedy:

– A skąd ty możesz znać Waldka Krygiera?

[Waldemar Krygier: Założyciel Eksperymentalnego Teatru Scenografii, współtwórca Teatru 38 w Krakowie, dyrektor, scenograf i kierownik artystyczny teatrów we Wrocławiu, Opolu, Koszalinie, Płocku, Zabrzcu, Nowej Hucie, Warszawie i bliski współpracownik Jerzego Grotowskiego. Zostawił w Żelowie m.in. kolekcję czterdziestu obrazów polskich kompozytorów – przyp. A.D.]

– A z Żelowa, bo tam mieszkał, spędził w Żelowie ostatnie lata życia i jest pochowany na cmentarzu ewangelickim.

– To niewiarygodne, bo Krygier zniknął nagle z Wrocławia wiele lat temu i nikt nie wie, co się z nim dzieje?

– Trzeba był mnie zapytać! – zażartowałem.

– No popatrz, przecież to był mój „guru” – Eksperymentalnego Teatru Scenografii i świetny malarz...

Niezwykła to była rozmowa, najpierw w auli hotelu, a potem w Pijalni Wód w kawiarni Bohema... Do dzisiaj „mam tę rozmowę w mojej głowie”, często i z wielką estymą wspominam to niezwykle dla mnie spotkanie...

Fot.: Andrzej Walter

W rozmowie z Bogusławem Litwiniecm w Kawiarni Bohema w Polanicy Zdroju

Bogusław Litwiniec urodził się 1 listopada 1931 roku w Ostrogu nad Horyniem. Po zakończeniu wojny zamieszkał wraz z rodziną w Dusznikach-Zdroju. Ukończył szkołę średnią w Liceum Ogólnokształcącym w Kłodzku. Studiował fizykę teoretyczną na Uniwersytecie Warszawskim, a następnie został asystentem na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Wrocławskiego. Prowadził również działalność kulturalną – był publicystą i dramaturgiem.

W 1957 roku założył i został kierownikiem, reżyserem, aktorem i autorem w Studenckim Teatrze Kalambur we Wrocławiu. Od roku 1967 do 1993 Bogusław Litwiniec organizował Międzynarodowy Festiwal Teatru Otwartego we Wrocławiu. Podczas jego piątej edycji ogłosił manifest *21 przekonań sztuki otwartej*. Był również redaktorem miesięczników „Śmiech Europy” i „Poglądy Otwarte”.

Andrzej Dębowski

